

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABI O'QITUVCHILARI UCHUN

QO'LLANMA

Sinf: 7-sinf

Mavzu: "Ogo'hlik va daxldorlik"

Dars davomiyligi: 45 daqiqa

Dars maqsadi:

1. O'quvchilarga ogo'hlik va daxldorlik tushunchalarining hayotdagi ahamiyatini tushuntirish.
 2. Ogo'hlikning ahamiyati va uning bolalar tarbiyasi, jamiyat va shaxs hayotidagi roli haqida fikr yuritish.
 3. Illatlar va salbiy ta'sirlardan himoyalaniish uchun immunitet shakllantirish usullarini o'rganish.
-

Kutilayotgan natijalar:

1. O'quvchilar ogo'hlik va daxldorlik tushunchalarini tushunadilar.
 2. O'quvchilar ogo'hlikning har bir sohadagi, jumladan, shaxsiy hayot va jamiyatdagi ahamiyatini anglaydilar.
 3. O'quvchilar illatlar va salbiy ta'sirlardan himoyalaniishga qaratilgan ogo'hlik usullarini o'zlashtiradilar.
 4. O'quvchilar shaxs va jamiyat hayotida daxldorlikning o'rni va ahamiyatini tushunadilar.
-

Metodlar:

- **Suhbat:** Mavzuga oid fikr va bahslarning boshlanishi.
 - **Blits-so'rov:** Tezkor savollar orqali faollikni ta'minlash.
 - **Hikoya:** Mavzuga mos hayotiy misollar va aniq holatlar.
 - **Rolli o'yinlar:** O'quvchilarga vaziyatlarni fe'l-atvor va odob ko'rsatish orqali hayotdagi ogo'hlik va daxldorlikni baholash imkonini berish.
-

Foydalanadigan materiallar:

- **Rasmlar:** Ogo‘hlik va daxldorlikka oid muhim prinsiplarga doir ko‘rgazmali materiallar.
 - **Kartochkalar:** Mavzuga oid savollar va holatlar.
 - **Taqdimot:** Mavzuga oid asosiy tushunchalarni ifodalovchi slaydlar.
-

Dars qismlari:

1. Darsga kirish (5 daqiqa)

O‘qituvchi:

- "Bugun ogo‘hlik va daxldorlik haqida gaplashamiz. Ularning hayotimizdagi o‘rni va ahamiyati haqida nima deb o‘ylaysiz?"
 - "Ogo‘hlik boshqalarga, hatto jamiyat va atrofimizga qanday ta’sir ko‘rsatishi mumkin?"
-

2. Mavzuni tushuntirish (15 daqiqa)

Ogo‘hlik:

- **Ta’rif:** "Ogo‘hlik — ehtiyotkor bo‘lish, noxush vaziyatlar yoki xavf-xatarlarni oldini olish maqsadida har bir harakat va holatni anglashdir."
- **Misol:** "Siz ko‘chada piyodalar yo‘lida o‘tayotganingizda atrofingizdagi odamlar va transport vositalariga e’tibor berishingiz, ogo‘hlikni bildiradi."
- **Savol:** "Nima uchun ogo‘h bo‘lish muhim? Hayotda ogo‘hlik qanday foyda keltiradi?"

Ogo‘hlik ota-ona tarbiyasida boshlanadi:

- **Ta’rif:** "Ogo‘hlikning asosi ota-ona tarbiyasidan boshlanadi. Farzandlar ota-onasining odob-axloqini kuzatib, o‘z fe‘l-atvorini shakllantiradi."
- **Misol:** "Ota-ona farzandiga hurmat, adolat va xavfdan ehtiyot bo‘lishni o‘rgatsa, bu farzand hayotda ogo‘h bo‘ladi."

Ogo‘hlik insonning fe‘l-atvorini shakllantiradi:

- **Ta’rif:** "Ogo‘hlik insonning fe‘l-atvorini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi, chunki u qarorlar qabul qilishda ehtiyotkorlikni, mas’uliyat va anglashni talab qiladi."
- **Misol:** "Agar musobaqada ba’zi ustozlar hakamlarga pora bersa, bu holat o‘quvchilarda ogo‘hlik yetishmasligi — ya’ni nohaqlikka befarqlik borligini bildiradi. Bu esa halollik tizimiga zarar yetkazadi."

Daxldorlik:

- **Ta’rif:** "Daxldorlik — bu insonning o‘z qarorlari, harakatlari va natijalari uchun javobgarlikni anglashidir."
- **Misol:** "Adham loyihadagi vazifasini bajarmay, guruhning muvaffaqiyatsiz chiqishiga sabab bo‘ladi. Keyin u kechirim so‘rab, mas’uliyatni anglab yetadi. Bu — daxldorlikning ifodasidir."

Illatlarga qarshi immunitet hosil qilish:

- **Ta’rif:** "Illatlarga qarshi immunitet — bu salbiy ta’sirlar oldida mustahkam qarshilik, ya’ni axloqiy tamoyillarga asoslangan qarorlar qabul qilishga tayyorlikdir."
 - **Misol:** "Shahzod imtihon savollarini oldindan olishdan voz kechib, halol yo‘lni tanlashi orqali o‘zining axloqiy immunitetini mustahkamlaydi."
-

3. Hayotiy vaziyatlar (Keyslar) (10 daqiqa)

Keys 1:

- **Holat:** "Siz fan olimpiadasida qatnashyapsiz, ammo hakamlar hay’ati orasida tog‘angiz borligini bilib qoldingiz."
 - **Savollar:**
 1. Bu holatda daxldorlikning ahamiyati nimada?
 2. E’tiborsizlik bu holatda qanday adolatsizlikka olib keladi?
-

4. Rolli o‘yinlar (10 daqiqa)

Rolli o‘yin 1:

- **Vaziyat:** "Ali va Shahzoda do‘stlar. Bir kuni Ali ga notanish inson qo‘ng‘iroq qilib, Shahzodaning telefon raqamini so‘raydi. Shahzoda buni eshitib qoladi."
 - **Rollar:**
 - Biri — hurmat bilan do‘stining shaxsiy hayotiga e’tiborli bo‘lib, raqam bermaydi.
 - Ikkinchisi — o‘z huquqini himoya qilib, bu kabi holatlarda qanday yo‘l tutishni tushuntiradi.
 - **Maqsad:** Ogo‘hlik va daxldorlik orqali shaxsiy hayotga aralashuvga qanday munosabatda bo‘lish kerakligini o‘rganish.
-

5. Blitz-so'rov (5 daqiqa)

Savollar:

1. Ogo'hlikning shaxs va jamiyatdagi ahamiyati nimada?
 2. Daxldorlikka qanday munosabatda bo'lish kerak?
 3. Illatlarga qarshi immunitetni qanday shakllantirish mumkin?
-

6. Darsni yakunlash (5 daqiqa)

O'qituvchi:

- "Ogo'hlik va daxldorlik bizga boshqalar bilan to'g'ri va adolatli munosabatda bo'lishga yordam beradi. Bu esa bizni yolg'on, adolatsizlik va yomon ta'sirlardan saqlaydi."
- "Agar har bir ishda ogo'h bo'lib, daxldorlikni his qilsak, jamiyatimiz yanada adolatli va insoniy bo'ladi."